

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha, v právní věci **žalobce V. N.**, zastoupeného JUDr. Josefem Marečkem, advokátem se sídlem Mírové náměstí 232, Týniště nad Orlicí, proti **žalované České správě sociálního zabezpečení, Praha 5, Křížová 25**, o přezkoumání rozhodnutí žalované ze dne 8. 7. 1999, vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 29 Ca 277/99, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 2. 2004, č. j. 29 Ca 277/99 - 74,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalované ze dne 8. 7. 1999, byla zamítnuta žádost žalobce o úpravu důchodu pro nesplnění podmínek podle ustanovení § 25 odst. 7 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudní rehabilitaci“). V odůvodnění rozhodnutí žalovaná uvedla, že podle rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 4. 1998, sp. zn. 1 T 23/88, byl žalobce zproštěn obžaloby ze spáchání trestného činu rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, což je trestný čin, na který se rehabilitace nevztahují. Žalovaná uvedla, že v daném případě nepřichází v úvahu odškodnění žalobce podle oddílu druhého a třetího zákona o soudní rehabilitaci, a nejedná se ani o obnovu řízení nebo stížnost pro porušení zákona podle § 30 odst. 1 citovaného zákona. Podle názoru žalované nelze postupovat podle § 30 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, neboť se nejedná o zrušení původního rozhodnutí na základě stížnosti generálního prokurátora pro porušení zákona.

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 2. 2000, č. j. 29 Ca 277/99 - 26, bylo uvedené rozhodnutí zrušeno a věc vrácena žalované k dalšímu řízení. V odůvodnění rozhodnutí soud prvního stupně uvedl, že i když trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, pro nějž byl žalobce trestně stíhán, nepatří mezi zákonem o soudní rehabilitaci vyjmenované trestné činy, je nepochybné, že trestní stíhání žalobce za údajné spáchání tohoto trestného činu bylo výrazem politické perzekuce a snahy potrestat žalobce za čin, který nespáchal, a to pro náboženské přesvědčení žalobce. Tato skutečnost měla být podle názoru soudu prvního stupně žalovanou zohledněna při rozhodování o úpravě důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci. Vzhledem k této skutečnosti Krajský soud v Hradci Králové rozhodnutí žalované zrušil a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolání k Vrchnímu soudu v Praze, v němž vyslovila názor, že případnou účast žalobce na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci nelze prokazovat v rámci přezkumného řízení ve věci rozhodnutí žalované, nýbrž toliko v řízení podle zákona o soudní rehabilitaci pouze soudem, jenž ve zmíněné trestní věci rozhodoval. Dne 22. 11. 2001 bylo vydáno rozhodnutí Vrchního soudu v Praze č. j. 1 Cao 72/2001 - 49, jímž byl rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 2. 2000, č. j. 29 Ca 277/99 - 26, zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. V odůvodnění rozhodnutí Vrchní soud v Praze uvedl, že z rozsudku soudu prvního stupně není zřejmé, jak a podle čeho byla posouzena účast navrhovatele na soudní rehabilitaci, neboť zprošťující rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 4. 1998, sp. zn. 1 T 23/88, se o soudní rehabilitaci nezmiňuje. Účast na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci a její prokázání je však právním základem pro možné odškodnění podle tohoto zákona. Vrchní soud uvedl, že se soud prvního stupně nevypořádal s otázkou, zda ke zproštění obžaloby došlo podle zákona o soudní rehabilitaci, resp. zda k němu došlo na základě stížnosti pro porušení zákona podané z důvodu uvedeného v § 1 zákona o soudní rehabilitaci, přestože taková skutečnost by mohla mít vliv na posouzení věci ve smyslu § 30 odst. 2 citovaného zákona. Vrchní soud v Praze upozornil na skutečnost, že odškodnění v oblasti důchodového pojištění je výslovně vázáno na zproštění obžaloby podle zákona o soudní rehabilitaci (§ 25 odst. 1 tohoto zákona), resp. na důsledek postupu podle § 30 zákona o soudní rehabilitaci. Proto Vrchní soud v Praze rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení, v němž krajskému soudu uložil vypořádat se s otázkou účasti žalobce na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci, resp. s otázkou, zda žalobce byl zproštěn obžaloby podle tohoto zákona.

V mezidobí podal žalobce návrh na vydání rozhodnutí o tom, že je účasten soudní rehabilitace podle zákona č. 119/1990 Sb. Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 7. 2003, č. j. 1 To 31/03, bylo zrušeno usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 4. 2003, č. j. Rt 1/2003, jímž bylo deklarováno, že žalobce není účasten na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci a návrh žalobce na vydání rozhodnutí o tom, že je účasten soudní rehabilitace podle zákona o soudní rehabilitaci, byl Vrchním soudem v Praze zamítnut. V odůvodnění rozhodnutí vrchní soud uvedl, že materiální důvod pro soudní rehabilitaci podle § 1 zákona o soudní rehabilitaci v případě žalobce dán byl. Trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 zák. č. 141/1961 Sb. však není zařazen mezi rehabilitované trestné činy podle oddílu druhého zákona o soudní rehabilitaci, podle něhož byly některé rozsudky rušeny přímo ze zákona, proto nebylo možné ani přezkumné řízení podle oddílu třetího zákona o soudní rehabilitaci. Podle názoru Vrchního soudu v Praze nebylo možné aplikovat ani § 33 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci, neboť rovněž toto ustanovení se vztahovalo na trestné činy uvedené v § 2 a § 4 zákona o soudní rehabilitaci. Vrchní soud v Praze shledal jako procesně nemožný rovněž postup

podle § 30 odst. 2 zákona o soudní rehabilitaci. Vrchní soud v Praze uvedl, že případy soudní rehabilitace osob, které sice splňovaly podmínky ustanovení § 1 zákona o soudní rehabilitaci, ale které byly trestně stíhány za nerehabilitovaný trestný čin a jejichž stíhání skončilo pravomocným zproštěním obžaloby, nebyly do zákona o soudní rehabilitaci zahrnuty. Vrchní soud v Praze uvedl, že k výroku soudu prvního stupně o tom, že žalobce není účasten na soudní rehabilitaci, neshledal formálně procesních podmínek, a proto změnil tento výrok rozhodnutí Krajského soudu v Hradci Králové tak, že návrh žalobce na vyslovení soudní rehabilitace podle zákona o soudní rehabilitaci zamítl.

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 3. 2. 2004, č. j. 29 Ca 277/99 - 74, byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalované. V odůvodnění rozsudku se soud prvního stupně přiklonil k názoru Vrchního soudu v Praze vyjádřenému v usnesení ze dne 4. 7. 2003, č. j. 1 To 31/03, že nebylo možné vyhovět návrhu žalobce na vyslovení účasti na soudní rehabilitaci podle žádného ustanovení zákona o soudní rehabilitaci a s ohledem na tuto skutečnost Krajský soud v Hradci Králové konstatoval, že neshledal nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí žalované. Soud prvního stupně uvedl, že v daném případě žalobci nárok na přiznání příplatku k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci nevznikl, neboť žalobce byl sice zproštěn obžaloby, avšak ke zproštění obžaloby nedošlo v případě žalobce podle zákona o soudní rehabilitaci, což je však zákonnou podmínkou pro přiznání uvedeného příplatku k důchodu. Soud prvního stupně proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž namítá nezákonnost a vady řízení před soudem prvního stupně, tedy důvody kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Stěžovatel uvádí, že soud prvního stupně nesprávně vyložil smysl ustanovení § 30 zákona o soudní rehabilitaci. Skutečnost, že Vrchní soud v Praze zamítl návrh žalobce na vydání rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci podle názoru žalobce neznamená, že by žalobce nemohl být soudní rehabilitace účasten vůbec. Soud prvního stupně měl podle sdělení stěžovatele bez ohledu na výsledek řízení o vydání rozhodnutí o účasti žalobce na soudní rehabilitaci sám zkoumat podmínky účasti žalobce na soudní rehabilitaci. Stěžovatel uvedl, že závěr Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 11. 2001, č. j. 1 Cao 72/2001 - 49, odporuje účelu a smyslu zákona o soudní rehabilitaci.

Stěžovatel dále uznává, že trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví není trestným činem výslovně vyjmenovaným v § 30 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci. Soud prvního stupně podle názoru stěžovatele nesprávně zhodnotil skutečnost, že tehdejší generální prokurátor podal stížnost pro porušení zákona proti odsuzujícím rozsudkům v trestním řízení a že této stížnosti bylo vyhověno. Z obsahu trestního spisu přitom zřetelně vyplývá, že stěžovatel byl trestnímu stíhání vystaven v důsledku svého náboženského vyznání. Stěžovatel uvedl, že ve vazbě strávil téměř čtyři roky a trestní stíhání vůči němu bylo vedeno jako výraz politické perzekuce a v jeho rámci byla vyvíjena snaha potrestat ho za jednání, jehož se nedopustil. Soud prvního stupně pochybil, když při svém rozhodování nezohlednil smysl a účel zákona o soudní rehabilitaci vyjádřený v ustanovení § 1 zákona o soudní rehabilitaci, přičemž odsuzující rozhodnutí vydaná v trestním řízení v prvním a druhém stupni byla na základě stížnosti pro porušení zákona zrušena.

Za vadu řízení před soudem stěžovatel označil skutečnost, že soud prvního stupně byl nucen přidržet se názoru vysloveného v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 11. 2001, č. j. 1 Cao 72/2001 - 49, jímž bylo krajskému soudu uloženo vypořádat

se s otázkou účasti žalobce na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci, ačkoliv z dikce zákona o soudní rehabilitaci je zřejmé, že osoby zproštěné obžaloby v trestním řízení vůbec nebyly soudní rehabilitace účastny. Ze všech uvedených důvodů stěžovatel žádá, aby rozsudek soudu prvního stupně byl zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody odpovídající ustanovením § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že kasační stížnost žalobce není důvodná.

Prvním důvodem podané kasační stížnosti je důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikován nesprávný právní závěr, popřípadě je aplikován správný právní názor, který je však nesprávně vyložen. Stěžovatel tento stížní bod specifikoval tvrzením, že soud prvního stupně měl bez ohledu na výsledek řízení o vydání rozhodnutí o účasti žalobce na soudní rehabilitaci zkoumat podmínky účasti žalobce na soudní rehabilitaci. S tímto názorem se Nejvyšší správní soud neztotožňuje, neboť podle ustanovení § 7 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci je k rozhodnutí o účasti na soudní rehabilitaci příslušný soud, který rozhodoval v původním trestním řízení v prvním stupni. Krajský soud v Hradci Králové rozhodující o přezkoumání rozhodnutí žalované neměl pravomoc k tomu, aby zkoumal podmínky účasti žalobce na soudní rehabilitaci; v této věci měl soud prvního stupně k dispozici rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 7. 2003, č. j. 1 To 31/03, jímž byl zamítnut návrh žalobce na vyslovení účasti v soudní rehabilitaci. Za dané situace nebyl soud prvního stupně oprávněn se účastí žalobce na soudní rehabilitaci dále zabývat a ani Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší hodnotit ani přezkoumávat uvedené rozhodnutí Vrchního soudu v Praze. Soud prvního stupně tedy nepochybil, když neshledal nezákonným postup žalované, neboť vzhledem k uvedeným skutečnostem nebylo možné požadavku žalobce na přiznání příspěvku k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci vyhovět. K námitce žalobce, že měl být soudem prvního stupně respektován smysl a účel zákona o soudní rehabilitaci, vyslovený v ustanovení § 1 zákona o soudní rehabilitaci, Nejvyšší správní soud konstatuje, že tyto skutečnosti byly soudem prvního stupně zohledněny, avšak striktní vymezení podmínek nároku zákonem bez toho, že by bylo do zákona zakotveno ustanovení pro zmírnění tvrdosti zákona, neumožňuje ani soudu v rámci jeho rozhodovací pravomoci vážit okolnosti konkrétního případu a od podmínek nároku stanovených zákonem se jakkoliv odchýlit. Soudu nepřísluší vůli zákonodárce podle své úvahy měnit, doplňovat či nahrazovat, neboť je zákonem vázán. Nejvyšší správní soud proto rozhodl o tom, že důvod kasační stížnosti podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není dán.

Dalším důvodem kasační stížnosti stěžovatele je důvod kasační stížnosti vymezený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť stěžovatel je přesvědčen o tom, že řízení před soudem prvního stupně bylo zatíženo vadou, jež mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Touto vadou řízení měla být podle stěžovatele skutečnost, že soud prvního stupně byl nucen přidržet se názoru vysloveného v rozhodnutí Vrchního soudu

v Praze ze dne 22. 11. 2001, č. j. 1 Cao 72/2001 - 49, jímž bylo soudu prvního stupně uloženo vypořádat se s otázkou účasti žalobce na soudní rehabilitaci podle zákona o soudní rehabilitaci, ačkoliv z dikce zákona o soudní rehabilitaci je zřejmé, že osoby zproštěné obžaloby v trestním řízení vůbec nebyly soudní rehabilitace účastny. K této námitce Nejvyšší správní soud konstatuje, že ji neshledal důvodnou, neboť povinnost vypořádat se s otázkou účasti žalobce na soudní rehabilitaci podle zákona na soudní rehabilitaci nebyla soudu prvního stupně uložena v tom smyslu, aby tento soud sám provedl příslušné řízení, nýbrž tak, aby soud prvního stupně v rámci doplnění dokazování objasnil, zda bylo či nebylo k tomu příslušným soudem vydáno rozhodnutí o účasti žalobce na soudní rehabilitaci, neboť tato skutečnost je zákonnou podmínkou pro přiznání příplatku k důchodu podle § 25 odst. 7 zákona o soudní rehabilitaci. Nejvyšší správní soud konstatoval, že řízení před soudem prvního stupně netrpělo vadou, a proto tento stížní bod neshledal důvodným.

Nejvyšší správní soud dospěl ze shora uvedených důvodů k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému stěžovateli náhrada nákladů řízení nepřisluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. října 2004

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu